

EUROPESE CENTRALE BANK

EUROSYSTEEM

KWARTAALVERSLAG SSM

Voortgang bij de operationele uitvoering van de Verordening inzake het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme

In 2014 verschijnt
in alle publicaties
van de ECB
een motief van
het bankbiljet
van €20.

2014 / 1

© Europese Centrale Bank, 2014

Adres Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Duitsland
Postadres Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Duitsland
Telefoon +49 69 1344 0
Internet <http://www.ecb.europa.eu>

Alle rechten voorbehouden. Reproductie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan op voorwaarde dat de bron wordt vermeld.

ISBN 978-92-899-1177-1 (online)
ISSN 2315-3741 (online)
EU Catalogue No QB-BM-14-001-NL-N (online)

HOOFDPUNTEN

Dit is het eerste kwartaalverslag over de voortgang bij de operationele tenuitvoerlegging van de GTM-Verordening, de EU-verordening inzake het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme (*Single Supervisory Mechanism, SSM*) dat aan het Europees Parlement, de EU-Raad en de Europese Commissie wordt uitgebracht. Dit (eveneens door de GTM-Verordening voorgeschreven) verslag bestrijkt niet alleen de drie maanden tot 3 februari 2014, maar ook de voorbereidende werkzaamheden die de ECB in nauwe samenwerking met de nationale toezichthouders en centrale banken heeft verricht sinds de Eurotop van 29 juni 2012.

De tijdelijke organisatiestructuren die de ECB in het leven heeft geroepen om de start van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme voor te bereiden, hebben al aanzienlijke voortgang geboekt, waardoor de GTM-Verordening op 3 november 2013 probleemloos in werking kon treden. Hieronder volgen enkele opmerkelijke prestaties.

- De ontwikkeling van het GTM-toezichtsmodel is in grote lijnen voltooid, zoals blijkt uit de conceptversie van de GTM-Toezichtshandleiding, waarin alle taken en toezichtsprocedures van het GTM worden beschreven, met inbegrip van de verhouding tussen de ECB en de nationale bevoegde autoriteiten (NBA's).
- De kern van de Toezichtshandleiding is het directe toezicht door gezamenlijke toezichtsteams (*Joint Supervisory Teams*) op de ongeveer honderddertig banken die als “belangrijk” in de zin van de GTM-Verordening worden aangemerkt. De samenstelling van deze teams is bepaald tijdens de eerste vergadering van de Raad van Toezicht.
- De ECB-ontwerp-Kaderverordening voor het GTM is gereed en wordt na een openbare raadpleging vastgesteld. De GTM-Verordening schrijft voor dat de ECB deze Kaderverordening uiterlijk 4 mei 2014 vastgesteld en gepubliceerd moet hebben.
- Het kader voor de toezichtrapportage binnen het GTM, waarin wordt bepaald welke gegevens er voor het toezichtsmodel nodig zijn, ligt in grote lijnen vast.
- De uitgebreide beoordeling van de banken die waarschijnlijk als “belangrijk” worden aangemerkt (en dus onder het directe toezicht van de ECB komen te vallen) is in oktober 2013 publiekelijk van start gegaan. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd met de CEO's van de 124 bankconcerns die op deze wijze beoordeeld worden. Gecoördineerd door de Europese Bankautoriteit (EBA) zijn de hoofdpunten vastgesteld van de stresstest, een van de twee complementaire pijlers van de uitgebreide beoordeling.

- Er is een eerste inventarisatie van het bankstelsel in het eurogebied gemaakt. Daartoe is een overzicht opgesteld van alle onder toezicht staande instellingen die onder het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme vallen, inclusief details over de opzet en interne structuur van alle bankconcerns in het eurogebied. Zodra alle relevante gegevens beschikbaar zijn, wordt bepaald welke instellingen worden aangemerkt als “belangrijk” in de zin van de GTM-Verordening.
- De werving voor de GTM-structuren verloopt volgens plan. De respons op de openbare wervingsprocedures die tot nu toe zijn gehouden (inclusief die voor het hogere en middenkader van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme) is uitstekend.
- Op veel gebieden, zoals de IT-infrastructuur, huisvesting, in- en externe communicatie, logistieke organisatie en juridische en statistische diensten, zijn de interne voorbereidingen bij de ECB inmiddels ver gevorderd.

Op 16 december 2013 heeft de EU-Raad mevrouw Danièle Nouy benoemd tot eerste Voorzitter van de Raad van Toezicht.¹ Mevrouw Nouy heeft op 2 januari 2014 haar taken opgevat. De Raad van Toezicht heeft op 30 januari 2014 voor het eerst vergaderd en toen een aantal officiële besluiten genomen over de operationele tenuitvoerlegging van de GTM-Verordening.

1 INLEIDING

De GTM-Verordening² schrijft voor dat de ECB vanaf 3 november 2013 elk kwartaal aan het Europees Parlement, de EU-Raad en de Europese Commissie verslag uitbrengt over de voortgang die is geboekt bij de operationele tenuitvoerlegging van de GTM-Verordening.

¹ Zie het Uitvoeringsbesluit van de Raad van 16 december 2013 houdende uitvoering van Verordening (EU) nr. 1024/2013 van de Raad van 15 oktober 2013 waarbij aan de Europese Centrale Bank specifieke taken worden opgedragen betreffende het beleid inzake het prudentieel toezicht op kredietinstellingen (PB L 352 van 24.12.2013, blz. 50).

² Verordening (EU) nr. 1024/2013 van de Raad van 15 oktober 2013 waarbij aan de Europese Centrale Bank specifieke taken worden opgedragen betreffende het beleid inzake het prudentieel toezicht op kredietinstellingen (PB L 352 van 24.12.2013, blz. 63).

Volgens de afspraken over verantwoording die met het Europees Parlement³ en de EU-Raad⁴ zijn gemaakt, dienen de volgende specifieke punten in het kwartaalverslag te worden behandeld:

- de interne voorbereiding, organisatie en planning van de werkzaamheden;
- concrete maatregelen die zijn genomen om aan de eis tot scheiding van de monetairbeleids- en toezichtstaken te voldoen;
- samenwerking met andere bevoegde autoriteiten, nationaal en van de EU;
- eventuele hindernissen waartegen de ECB bij de voorbereiding van haar toezichtstaken is aangelopen;
- eventuele gebeurtenissen die reden tot zorg geven of veranderingen in de Gedragscode.

Dit eerste kwartaalverslag van het GTM bestrijkt niet alleen de periode van 3 november 2013 tot 3 februari 2014, maar ook het voorbereidende werk dat sinds de Eurotop van 29 juni 2012 is verricht. Het verslag is opgesteld door medewerkers van de ECB en, na raadpleging van de Raad van Bestuur van de ECB, goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Het tweede kwartaalverslag verschijnt in mei 2014.

2 GOVERNANCE

2.1 GOVERNANCE VAN DE VOORBEREIDENDE WERKZAAMHEDEN SINDS JUNI 2012

Na de Eurotop van 20 juni 2013 is de ECB, in nauwe samenwerking met de nationale toezichthouders, begonnen met de voorbereidende werkzaamheden voor de oprichting van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme. De voorbereidingen werden aangestuurd door een High-level Groep Toezicht die werd voorgezeten door de President van de ECB en waarin vertegenwoordigers van de nationale bevoegde autoriteiten (NBA's) en centrale banken van het eurogebied zitting hadden. Een Taskforce Toezicht waarin hooggeplaatste vertegenwoordigers van NBA's en NCB's zitting hebben en die rapporteert aan de High-level Groep, heeft de

³ Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement en de Europese Centrale Bank over de praktische regelingen in verband met de uitoefening van democratische verantwoordingsplicht en toezicht op de uitoefening van de taken die in het kader van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme aan de Europese Centrale Bank zijn opgedragen (PB L 320 van 30.11.2013, blz. 1).

⁴ Memorandum van Overeenstemming tussen de Raad van de Europese Unie en de Europese Centrale Bank over de procedurele samenwerking met betrekking tot het Gemeenschappelijk toezichtmechanisme, dat op 12 december 2013 in werking is getreden.

technische kant van de voorbereidingen voor haar rekening genomen. Uit de leden van de Taskforce is verder een projectteam samengesteld dat de communicatie en samenwerking tussen de toezichthouders moest verbeteren en de lijnen moest uitzetten voor alle bij de voorbereidingen betrokken medewerkers, met inbegrip van de toezichtmedewerkers die sindsdien vanuit de NBA's bij de ECB gedetacheerd zijn. De Taskforce heeft de technische werkzaamheden in vijf werkstromen verdeeld (WS1 tot en met WS5), namelijk:

- een eerste inventarisatie van het bankstelsel in het eurogebied (WS1);
- het juridisch kader van het GTM (WS2);
- de ontwikkeling van een toezichtsmodel voor het GTM (WS3);
- de ontwikkeling van een kader voor toezichtrapportage voor het GTM (WS4);
- de eerste voorbereidingen voor de uitgebreide beoordeling van de kredietinstellingen (WS5).

2.2 DE OPZET VAN DE GOVERNANCESTRUCTUREN VAN HET GTM

2.2.1 DE BENOEMING VAN DE VOORZITTER EN VICEVOORZITTER

Op 16 december 2013 heeft de EU-Raad mevrouw Danièle Nouy benoemd tot eerste Voorzitter van de Raad van Toezicht. Zij is benoemd op voordracht van de Raad van Bestuur van de ECB. Deze voordracht vond op 20 november 2013 plaats naar aanleiding van een openbare selectieprocedure. De benoeming is op 11 december goedgekeurd door het Europees Parlement. Bij de benoeming is een versnelde procedure gevolgd, waarbij echter wel de stappen zijn doorlopen die in de GTM-Verordening zijn vastgelegd en die met het Europees Parlement en de EU-Raad zijn overeengekomen.

De Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht wordt gekozen uit de leden van de ECB-Directie. Op 22 januari 2014 heeft de Raad van Bestuur van de ECB Sabine Lautenschläger, die onlangs is benoemd tot lid van de Directie, voorgedragen voor de post van Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht. Mevrouw Lautenschläger zal op een hoorzitting op 3 februari 2014 voor de Commissie Economische en Monetaire Zaken van het Europese Parlement (ECON) verschijnen. Het Europees Parlement en de EU-Raad besluiten over de benoeming van de door de ECB voorgedragen kandidaat.

2.2.2 DE RAAD VAN TOEZICHT EN HET STUURCOMITÉ

Overeenkomstig de GTM-Verordening komt de planning en uitvoering van de aan de ECB opgedragen taken volledig te berusten bij de Raad van Toezicht, een intern orgaan van de ECB. Nu de Voorzitter eenmaal benoemd is, is de NBA's gevraagd elk één vertegenwoordiger te benoemen. Indien de bevoegde autoriteit geen nationale centrale bank (NCB) is, mag het lid van de Raad van Toezicht een vertegenwoordiger van zijn NCB meenemen. De twee vertegenwoordigers hebben dan samen één stem.

De GTM-Verordening bepaalt dat de Raad van Bestuur interne regels moet opstellen waarin haar verhouding tot de Raad van Toezicht in detail wordt vastgelegd. Op 22 januari 2014 heeft de Raad van Bestuur het Reglement van Orde van de ECB dienovereenkomstig aangepast. In het nieuwe Reglement van Orde wordt met name de interactie tussen de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht met betrekking tot de geen-bezwaarprocedure vastgelegd. Volgens het reglement worden conceptbesluiten van de Raad van Toezicht geacht te zijn aangenomen als de Raad van Bestuur niet binnen een daartoe gestelde termijn (maximaal tien werkdagen) bezwaar aantekent. Om de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur voor de interne organisatie van de ECB en haar besluitvormingsorganen, zoals vastgelegd in de Statuten van het ESCB, goed tot uitdrukking te brengen, zijn in het Reglement van Orde van de ECB bovendien enkele procedurele regels voor de Raad van Toezicht opgenomen.

De GTM-Verordening schrijft verder voor dat de Raad van Toezicht zijn eigen Reglement van Orde vaststelt, dat in samenhang met het herziene Reglement van Orde van de ECB moet worden gelezen. Het Reglement van de Raad van Toezicht dient onder andere regels te bevatten voor de selectie van de leden van het Stuurcomité dat de Raad van Toezicht ondersteunt. Het Stuurcomité bestaat uit maximaal tien leden, onder wie de Voorzitter, Vicevoorzitter en één vertegenwoordiger van de ECB. Bij de samenstelling ervan dient te worden gezorgd voor een eerlijke verdeling en afwisseling tussen de NBA's. Deze regels zijn opgesteld door medewerkers van de ECB en in december 2013 besproken met de leden van de Taskforce Toezicht en de High-level Groep Toezicht. De eerste vergadering van de Raad van Toezicht op 30 januari 2014 heeft een eerste bespreking aan het reglement gewijd. Het Stuurcomité wordt naar verwachting in de loop van februari 2014 geïnstalleerd.

Hoewel de GTM-Verordening niet uitdrukkelijk voorziet in een gedragscode voor de leden van de Raad van Toezicht, verwijst zij wel naar enkele ethische regels die speciaal op hen van toepassing zijn (bijvoorbeeld regels voor belangenverstremgeling met een op het lidmaatschap volgend dienstverband). Omdat zowel de Directie als de Raad van Bestuur al een gedragscode kent, werd een aparte gedragscode voor de Raad van Toezicht eveneens nodig geacht. Om de

aparte status van de Raad van Toezicht binnen de organisatiestructuur van de ECB duidelijk te markeren, heeft de Raad van Toezicht bij zijn eerste vergadering, op 30 januari 2014, een eerste concept van de *Gedragscode voor de leden van de Raad van Toezicht* besproken.

2.2.3 DE ADMINISTRatieve RAAD VOOR TOETSING EN HET BEMIDDELINGSPANEL

De GTM-Verordening voorziet in de instelling, door de ECB van een **Administratieve Raad voor Toetsing**. Deze Raad wordt belast met de interne administratieve toetsing van de besluiten die de ECB bij de uitoefening van haar toezichtsfunctie neemt. Het is een intern orgaan dat zal bestaan uit vijf personen met voldoende deskundigheid op het gebied van het bankwezen en andere financiële diensten en dat op verzoek van de betrokken bank toezichtbeslissingen toetst. Over de aard en reikwijdte van deze toetsing is bepaald, dat zij erop gericht is vast te stellen of de aangevochten beslissing procedureel en materieel conform de GTM-Verordening is genomen. De hierbij te volgen procedures worden gedetailleerd uitgewerkt in het huishoudelijk reglement van de Administratieve Raad van Toetsing. Het ontwerp van een aan de Raad van Bestuur voorgelegd juridisch instrument is in december 2013 besproken met de leden van de Taskforce en de High-level Groep Toezicht.

Om de scheiding tussen monetair beleid en toezicht te waarborgen, voorziet de GTM-Verordening in nóg een intern orgaan, het **Bemiddelingspanel**, dat op verzoek van een NBA bezwaren van de Raad van Bestuur tegen ontwerpbesluiten van de Raad van Toezicht behandelt. Het Bemiddelingspanel bestaat uit één lid van elke deelnemende lidstaat. De leden worden gekozen uit de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht. Het aan de Raad van Bestuur voorgelegde ontwerp-Reglement van Orde voor het Bemiddelingspanel is in december 2013 besproken met de leden van de Taskforce en de High-level Groep Toezicht.

3 HET JURIDISCH KADER

Om de taken op zich te kunnen nemen die haar krachtens de GTM-Verordening zijn toegekend, moet de ECB vóór 4 november 2014 enkele ECB-rechtsinstrumenten vaststellen.

3.1 DE GTM-KADERVERORDENING VAN DE ECB

De GTM-Verordening schrijft voor dat de ECB, in overleg met de NBA's en op grond van een voorstel van de Raad van Toezicht, het kader voor de praktische regeling van de uitvoering van Artikel 6 van de GTM-Verordening (betreffende de samenwerking binnen het

gemeenschappelijk toezichtsmechanisme tussen de ECB en de NBA's) vaststelt. Dit kader krijgt de vorm van een ECB-Verordening (de Kaderverordening). Over het ontwerp hiervan wordt begin 2014 een openbare raadpleging gehouden. De ECB dient de Kaderverordening uiterlijk 4 mei 2014 vast te stellen en te publiceren. Zoals hierboven vermeld, is er een speciale, uit juristen van de ECB, NBA's en NCB's bestaande werkgroep (WS2) in het leven geroepen om deze juridische voorbereidingen te faciliteren en om juridisch advies te verlenen over de overige voorbereidende werkzaamheden.

Het vastleggen van de procedures voor de samenwerking tussen de ECB en de NBA's is het belangrijkste doel van de Kaderverordening, waarin de aspecten aan bod komen die uitdrukkelijk worden genoemd in Artikel 6.7 van de GTM-Verordening. Volgens deze paragraaf dient het kader ten minste het volgende te omvatten:

- de methodologie volgens welke het belang van kredietinstellingen wordt vastgesteld;
- procedures voor de samenwerking bij het toezicht op belangrijke kredietinstellingen;
- procedures voor de samenwerking met betrekking tot minder belangrijke kredietinstellingen.

In de Kaderverordening komen bovendien aspecten aan de orde die verder gaan dan hetgeen expliciet in Artikel 6 van de GTM-Verordening wordt gesteld. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan kwesties die verband houden met de procedures voor macroprudentieel toezicht, nauwe samenwerking, onderzoeksbevoegdheden, machtigingen, gekwalificeerde deelnemingen, het intrekken van machtigingen en de regels voor administratieve boetes. In de Kaderverordening worden verder de belangrijkste regels vastgelegd voor eerlijke procedures bij de vaststelling van toezichtbesluiten door de ECB, zoals het recht op wederhoor, toegang tot dossiers en het taalbeleid.

Alvorens de Kaderverordening vast te stellen, dient de ECB een openbare raadpleging te houden.⁵ Deze gaat op 7 februari 2014 van start, nadat de Raad van Toezicht bij zijn eerste vergadering de ontwerp-Kaderverordening heeft goedgekeurd. Overeenkomstig de betreffende bepalingen van het Interinstitutioneel Akkoord tussen de ECB en het Europees Parlement is de ontwerp-Kaderverordening voor aanvang van de openbare raadpleging aan de Commissie Economische en Monetaire Zaken van het Europees Parlement (ECON), gestuurd.

⁵ Uit hoofde van Artikel 4.3 van de GTM-Verordening.

Verder wordt op 19 februari 2014 bij de ECB in Frankfurt am Main een openbare hoorzitting gehouden waar belanghebbenden vragen kunnen stellen over de ontwerp-Kaderverordening.

3.2 DE INTERNE VOORSCHRIFTEN VOOR DE SCHEIDING VAN DE MONETAIRBELEIDSFUNCTIE

De GTM-Verordening schrijft voor dat de ECB de interne voorschriften vaststelt en openbaar maakt die nodig zijn om de scheiding tussen de toezicht- en monetairbeleidsfunctie en andere ECB-taken te waarborgen, waaronder voorschriften voor beroepsgeheim en informatie-uitwisseling.

Bijgevolg wordt er nu gewerkt aan interne voorschriften om die scheiding te waarborgen, en wel door een combinatie van gescheiden organisaties en gescheiden informatiestromen.

Zoals hierboven vermeld, is er een onafhankelijke Raad van Toezicht ingesteld – los van de Raad van Bestuur – die besluiten concipieert en uitvoert. De beraadslagingen van de Raad van Bestuur over zaken die verband houden met het toezicht worden strikt gescheiden gehouden van andere kwesties, met aparte agenda's en vergaderingen.

Wat de scheiding van de informatiestromen betreft: de ECB heeft ervaring met het opzetten en uitvoeren van institutionele en operationele maatregelen voor veilige informatiescheiding (bv. de Chinese muren tussen ECB- en ESRB-informatie). De interne regels voor de scheiding van het monetair- en toezichtbeleid zullen vooral steunen op de document- en bestandsbeheersystemen van de ECB, die beveiligingsmogelijkheden (zoals toegangsrechten en -groepen) bieden waarmee toegang tot documenten en mappen verleend/beperkt kan worden, en op de geheimhoudingsregels van de ECB, waarin de omgang met en classificatie van gevoelige ECB-informatie is vastgelegd.

3.3 DE VERORDENING INZAKE TOEZICHTSVERGOEDINGEN

Zie Paragraaf 7.3 voor nadere informatie over de ECB-Verordening inzake vergoedingen.

3.4 HET BESLUIT INZAKE NAUWE SAMENWERKING

In de Kaderverordening is vastgelegd hoe de operationele afspraken tussen de ECB en de NBA's van lidstaten die niet tot het eurogebied behoren, eruitzien nadat een regime van nauwe samenwerking eenmaal tot stand is gekomen. De procedure om een nauwe samenwerking aan te gaan, wordt echter beschreven in een speciaal ECB-Besluit, dat gedetailleerder is dan de GTM-

Verordening. Er is een ontwerp voor een ECB-Besluit inzake nauwe samenwerking opgesteld waarin de procedurele aspecten worden beschreven van:

- verzoeken om een nauwe samenwerking aan te gaan;
- de beoordeling van deze verzoeken door de ECB;
- de eventuele opschorting of beëindiging van een nauwe samenwerking.

In het ontwerpbesluit wordt verder bepaald welke begeleidende documenten precies met een verzoek tot nauwe samenwerking moeten worden meegezonden, worden formulieren voor kennisgeving van dat verzoek gegeven alsmede een verklaring dat de nationale wetgeving aan de eisen voldoet. De ECB zal dit ontwerpbesluit naar verwachting in de loop van februari 2014 vaststellen. Tot nu toe heeft geen van de lidstaten die niet de euro als munt hebben, tegenover de ECB belangstelling getoond om een nauwe samenwerking aan te gaan. Voor de ECB vormt de onzekerheid over nieuwe kwesties die bij de inwerkingtreding van eventuele overeenkomsten voor nauwe samenwerking waarschijnlijk ontstaan, een extra uitdaging bij haar voorbereidingen.

4 HET TOEZICHTSMODEL VAN HET GTM

Een van de eerste prioriteiten bij de voorbereidende werkzaamheden was het uitwerken van de belangrijkste aspecten van het operationele toezichtsmodel dat als leidraad moet dienen voor de werking van het GTM. Dit werk is gedaan door een speciale werkstroom (WS3) en vindt zijn neerslag in de Toezichtshandleiding voor het GTM.

4.1 DE TOEZICHTSHANDLEIDING VOOR HET GTM

De Toezichtshandleiding voor het GTM behandelt de algemene beginselen, processen, procedures en methodologie voor het toezicht op belangrijke en minder belangrijke instellingen, en houdt daarbij rekening met de uitgangspunten voor de werking van het GTM. Ook de procedures voor de samenwerking binnen het GTM en met autoriteiten daarbuiten worden erin behandeld. De Toezichtshandleiding is in eerste instantie een intern document voor GTM-medewerkers, maar het is de bedoeling een uitgebreide, openbare versie ervan te maken.

Een groot deel van de Toezichtshandleiding is gewijd aan de procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie (*Supervisory Review and Evaluation Process*, SREP). Deze procedure is ontwikkeld als leidraad bij de prudentiële toetsing van belangrijke en minder belangrijke kredietinstellingen en het zo nodig opleggen van specifieke aanvullende vermogens-

openbaarmakings- of liquiditeitseisen of andere maatregelen aan deze instellingen.⁶ De procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie omvat:

- een risicobeoordelingssysteem (*risk assessment system*, RAS);
- een methodologie voor de kwantificering van kapitaal- en liquiditeitsbuffers (SREP-kwantificering);
- een manier om het RAS, de SREP-kwantificering en de uitkomsten van de stresstest te integreren.

Bij de SREP wordt een geïntegreerde benadering gevolgd die zich baseert op een uitgebreid pakket informatie van het RAS, de kwantificering van kapitaal- en liquiditeitsbuffers – waaronder de eigen, interne solvabiliteits- en liquiditeitsbeoordelingsprocedures (ICAAP en ILAAP) van de banken – en de uitkomsten van de top-down stresstest. Op grond van een zinvolle combinatie van deze elementen worden adequate kapitaal- en liquiditeitsbuffers gekwantificeerd en wordt het toezichtonderzoeksplan opgesteld, daarbij rekening houdend met de bredere risicobeoordeling in de zin van pijler 2 van het Bazels kader, zoals dat in de EU is geïmplementeerd in het CRD IV-pakket (Vierde Richtlijn Kapitaalvereisten/Verordening Kapitaalvereisten).

Deze dimensies worden op twee niveaus geïntegreerd: op dat van de afzonderlijke risico's en op het totaalniveau.

4.2 JOINT SUPERVISORY TEAMS

Binnen het GTM wordt voor de uitvoering van het operationele toezicht voor elk van de belangrijke bankconcerns en kredietinstellingen een gezamenlijk toezichtteam (*Joint Supervisory Team*, JST) ingesteld. Elk team wordt geleid door een ECB-coördinator en bestaat uit enkele hooggekwalificeerde toezichthouders vanuit de ECB en de NBA's van de deelnemende lidstaten. Het team is verantwoordelijk voor de planning en uitvoering van het jaarlijkse programma van toezicht voor de aan het team toegewezen instelling en voor controle op de omzetting en uitvoering van door de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur genomen besluiten. JST's mogen verder onderwerpen aandragen voor onderzoek ter plaatse en naar aanleiding van hun bevindingen maatregelen nemen.

⁶ Artikel 4.1(f) van de GTM-Verordening.

Het JST als uitvoerend instrument van het supranationale toezicht is een speciaal voor het GTM ontwikkeld concept. Het JST biedt enkele duidelijke voordelen ten opzichte van de huidige opzet met colleges van toezicht, tot nu toe de enige manier om transnationaal toezicht uit te oefenen anders dan via bilaterale samenwerking.

Zowel qua grootte als aanwezige kennis wordt de opzet en personele bezetting van een JST toegesneden op het bedrijfsmodel, het risicoprofiel en de geografische spreiding van de onder toezicht staande instelling, en alle toezichthouders van de ECB en de NBA's die actief zijn bij het toezicht op een bepaalde bank, worden erbij betrokken. Dit maakt een verregaande integratie van het toezicht op grensoverschrijdende banken mogelijk, waardoor het JST bij zijn werkzaamheden rekening kan houden met het specifieke risicoprofiel van de instelling en ervoor kan zorgen dat de instelling, nu en in de toekomst, voldoet aan de eisen van het juridisch en prudentieel kader.

De JST's zorgen voor doeltreffend operationeel beheer. De JST-coördinator kan ad hoc op gebeurtenissen reageren door andere aspecten van het toezicht prioriteit te geven, andere doelen te stellen aan de activiteiten van het JST, het management van de ECB te waarschuwen of de Raad van Toezicht of de Raad van Bestuur desgewenst om nader advies of steun te vragen. Ook op het persoonlijke vlak geven de JST-coördinatoren leiding door hun team waar nodig te motiveren en te (bege)leiden.

Het GTM staat de JST's bij met een uitgebreid netwerk van specialistische kennis en ondersteuning en zorgt daarmee tevens voor consistent toezicht. De jaarlijkse toezichtsplanning en de organisatie van onderzoeken ter plaatse worden bijvoorbeeld centraal geregeld. JST's kunnen bovendien te allen tijde de algemene functies van de ECB om hulp vragen bij specifieke onderwerpen als model- of risicokwesties, juridische vragen of beleids- en methodologische ondersteuning.

Door deze unieke combinatie van eigenschappen worden de JST's waarschijnlijk het sterkst geïntegreerde instrument voor supranationaal toezicht. Daarbij moet er echter nadrukkelijk op worden gewezen dat een geslaagde wervings- en selectieprocedure cruciaal is voor het project als geheel, aangezien de JST's hooggekwalificeerde medewerkers nodig hebben om optimaal te kunnen functioneren. Dat geldt met name voor de JST-coördinatoren, voor wie een hoge mate van vakkennis en ervaring op het gebied van supranationaal management tot de functie-eisen behoort.

4.3 HET RISICOBEOORDELINGSSYSTEEM VAN HET GTM

Het risicobeoordelingssysteem van het GTM (RAS) is gebaseerd op een combinatie van kwantitatieve indicatoren en kwalitatieve inputs; het is niet zomaar een mechanistische aanpak, maar laat ruimte voor eigen oordeelsvorming op grond van duidelijk omschreven beginselen, “begrensd oordeelsvorming” dus. Het is de bedoeling dat het RAS voor alle GTM-banken – niet alleen de belangrijke – gaat gelden en daarom naar evenredigheid moet worden toegepast.

De risicobeoordelingsmethodologie voor onder toezicht staande instellingen wordt per categorie ontwikkeld (bedrijfsrisico en winstgevendheid, krediet- en tegenpartijrisico inclusief restrisico, renterisico op het bankboek, markt-, securitisatie-, operationeel, verzekerings- en concentratierisico, interne governance en risicobeheer, liquiditeitsrisico en vermogenspositie).

Een hoofddoel van het RAS is om bij de beoordeling van het intrinsieke risicoprofiel van een bank, haar positie ten opzicht van andere banken en haar kwetsbaarheid voor een aantal exogene factoren, rekening te houden met een zo breed mogelijk spectrum aan kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren (waaronder leidende indicatoren). Voor de meeste dimensies wordt bij de beoordeling een onderscheid gemaakt tussen risiconiveau en risicobeheersing. Deze aspecten worden gecombineerd om tot een oordeel over een bepaalde categorie te komen. De oordelen over de afzonderlijke categorieën worden vervolgens geïntegreerd tot een totaaloordeel.

4.4 DE GTM-PROCEDURE VOOR TOEZICHTSGEBONDEN TOETSING EN EVALUATIE

Het tweede onderdeel van de methodologie-ontwikkeling heeft betrekking op de procedure voor toezichtsgebonden toetsing en evaluatie (SERP), de kapitaaltest, de daarmee samenhangende kwantificering van de liquiditeitsbuffer, de rol van stresstests en de maatregelen en communicatie rondom het toezicht.

De kwantificering van kapitaal en liquiditeit met behulp van de SREP zorgt ervoor dat alle beschikbare relevante informatie gemakkelijk gecombineerd kan worden. Dit is een continu proces, een kruisbestuiving tussen de risicobeoordeling enerzijds en de ICAAP-/ILAAP-analyse anderzijds, met als resultaat een consistente beoordeling van het risicoprofiel van de banken.

De geïntegreerde aanpak heeft tot doel om de vierledige aanpak (risicobeoordeling, SREP-kwantificering van kapitaal en liquiditeit, top-down stresstests en het opstellen van programma's voor toezichtsonderzoek) tot een samenhangend onderdeel van de toezichtstrategie van het GTM te maken, eventuele hiaten in en verdubbelingen of overlappings van taken of beoordelingen te voorkomen en in plaats daarvan alle activiteiten tot een unieke werkstroom samen te voegen. Een dergelijke consistentie is ook voor de JST's

noodzakelijk, aangezien elk team belast is met het dagelijks toezicht op belangrijke instellingen en verantwoordelijk is voor de vier onderdelen.

De geïntegreerde aanpak bouwt voort op het RAS, vanuit de veronderstelling dat deze aanpak voor alle relevante risicocategorieën een indicatie oplevert van de kwetsbare punten van de onder toezicht staande instellingen. Deze beoordeling van het totaalrisico dat de bank met haar activiteiten loopt, vindt plaats vóórdat naar de vermogens- en liquiditeitspositie wordt gekeken. Dat is van belang bij de beoordeling van de kapitalisatie- en liquiditeitsgraad, aangezien de toezichthouder verwacht dat tegenover een hoger risiconiveau meer eigen middelen staan.

4.5 TOEZICHTSPROCESSEN EN -PROCEDURES EN CASE STUDIES

De toezichtsprocessen en -procedures worden beschreven in de Toezichtshandleiding. Hieronder volgt een overzicht van de besproken onderwerpen.

- **Samenwerking binnen het GTM:** de taken en verantwoordelijkheden van de JST's voor het dagelijks toezicht op belangrijke kredietinstellingen; de procedures voor toezicht op geconsolideerd en individueel instellingsniveau (d.w.z. toezicht op een moederbedrijf en op individuele/sub-geconsolideerde basis bij onderdelen van concerns die zijn gevestigd in andere eurolanden dan het moederbedrijf); en procedures om te voldoen aan de eisen voor samenwerking met lidstaten die niet tot het eurogebied behoren en waarvan de NBA een nauwe samenwerking met de ECB is aangegaan.
- **De besluitvorming binnen het GTM – taken, verantwoordelijkheden en procedures:** de juridische context, de fasen van de besluitvorming (waaronder versnelde besluitvormingsprocedures) en het taalbeleid dat het GTM hanteert bij de communicatie tussen de ECB en de NBA's van deelnemende lidstaten;
- **Gedetailleerde GTM-processen en -procedures:** voor het toezicht op belangrijke en minder belangrijke instellingen, waarbij de gebruikelijke levenscyclus van een instelling wordt gevolgd; voor de uitvoering van het toezicht in de lidstaten waarmee een nauwe samenwerking is aangegaan, teneinde te waarborgen dat programma's voor het toezicht op kredietinstellingen volgens de normen van de ECB worden uitgevoerd en dat de kwaliteit van het toezicht afdoende is.

Om de Toezichtshandleiding nader te kunnen uitwerken en de methodologie en opzet van de JST's te toetsen zijn er case studies gehouden die de gevolgen van beleidsalternatieven voor de feitelijke uitvoering in kaart moesten brengen. De case studies zijn voor verschillende aspecten van de methodologie toegepast op een vaste groep financiële instellingen.

4.6 DE GTM-AANPAK VAN ONDERZOEK TER PLAATSE

In de Toezichtshandleiding wordt ook de aanpak van het onderzoek ter plaatse beschreven. Niet alleen wordt beschreven wat onderzoek ter plaatse is en waar het toe dient, ook de soorten inspecties worden beschreven, hun reikwijdte, de gehanteerde technieken en hun opzet en verloop.

4.7 HET TAALBELEID

Het juridisch kader voor het taalbeleid van het GTM wordt vooral bepaald door Verordening nr. 1 van 1958 tot regeling van het taalgebruik in de Europese Unie. Het eurogebied kent vijftien officiële talen en de 28 lidstaten van de EU tellen 24 officiële EU-talen.

De algemene regel voor de communicatie tussen de ECB en instellingen waarop toezicht wordt gehouden, is dat deze laatste de ECB in elk van de officiële talen van de EU mogen aanspreken en dat de ECB in die taal antwoordt. Besluiten die zijn gericht aan onder toezicht staande instellingen of andere natuurlijke of rechtspersonen (bv. bestuursleden, gekwalificeerde deelnemingen) worden door de ECB vastgesteld in het Engels en in de officiële taal van de lidstaat waarin de geadresseerde haar hoofdkantoor of statutaire vestiging heeft. Besluiten die op verzoek van een onder toezicht staande instelling worden genomen, worden vastgesteld in het Engels en in de taal waarin het verzoek is gesteld. De ECB verwacht echter dat een aantal kredietinstellingen, met name de grote, zullen instemmen met het gebruik van het Engels als voertaal, zowel onderling als met de ECB. Alle taalversies van een rechtshandeling van de ECB die in het Engels en een of meer andere officiële EU-talen is vastgesteld, zijn even authentiek. De communicatie tussen de ECB en de NBA's geschiedt in de regel in het Engels.

4.8 DE OVERGANGSPERIODE

Voor de taken en functies die tijdens de overgangperiode vervuld moeten worden, wordt een speciale 'kalender' bijgehouden die elk maand wordt bijgewerkt. In een verder uitgewerkt masterplan wordt de voortgang van alle activiteiten, initiatieven en coördinatiewerkzaamheden voor de voorbereidingen van het GTM beschreven en regelmatig bijgehouden. Alle gebieden dragen bij aan dit masterplan en leggen op grond daarvan verantwoording af.

Verder is er een speciaal hoofdstuk van de Toezichtshandleiding gewijd aan de werking van het GTM in de periode tussen het van kracht worden van de GTM-Verordening en de datum

waarop het GTM zijn toezichtstaken volledig op zich neemt, en aan de aard en reikwijdte van de taken die in die periode moeten worden verricht.

5 DE UITGEBREIDE BEOORDELING VAN DE KREDIETINSTELLINGEN

De ECB en de deelnemende NBA's voeren, overeenkomstig de GTM-Verordening, een uitgebreide beoordeling door. Meer bepaald wordt deze beoordeling gedaan door de ECB, die opzet en strategie uitwerkt, in nauwe samenwerking met de NBA's de uitvoering bewaakt, voortdurend de kwaliteit borgt, de resultaten verzamelt en consolideert, en de algehele beoordeling afrondt en publiceert. Bij het vervullen van deze coördinerende rol wordt de ECB bijgestaan door Oliver Wyman, een internationaal adviesbureau dat gespecialiseerd is in analyses van de bankensector. Op nationaal niveau is de beoordeling in handen van de NBA's. Zij baseren zich daarbij op centraal geformuleerde eisen aan gegevens en methodieken, waardoor doeltreffend gebruikgemaakt kan worden van lokale kennis en deskundigheid. De NBA's worden verder bijgestaan door onafhankelijke auditors of consultants. Er zijn kwaliteitsborgingsmaatregelen genomen om een consistente uitvoering bij alle banken en in alle landen te garanderen.

De ECB verwacht de uitkomsten van de uitgebreide beoordeling te kunnen publiceren voordat zij in november 2014 haar nieuwe toezichtstaken op zich neemt.

5.1 DE UITGEBREIDE BEOORDELING – DOELEN EN REIKWIJDTE

De uitgebreide beoordeling heeft een driedig doel:

- Ten eerste de transparantie te vergroten, dat wil zeggen de kwaliteit van de beschikbare informatie over de staat van de banken te verbeteren;
- Ten tweede bankbalansen zo nodig te herstellen door noodzakelijke corrigerende maatregelen te formuleren en uit te voeren;
- Ten derde, en dit punt vloeit voort uit de vorige twee, het vertrouwen in het bankwezen te bevorderen.

Op de website van de ECB is informatie te vinden over de algehele werkwijze bij de uitgebreide beoordeling.⁷

Bij de beoordeling zijn 128 kredietinstellingen in achttien lidstaten betrokken, die samen ongeveer 85% van het bancaire vermogen in het eurogebied vertegenwoordigen. Het is aannemelijk dat met “belangrijke” banken in de zin van de GTM-Verordening, deze banken worden bedoeld. De volledige, definitieve lijst van belangrijke banken wordt echter later in 2014 opgesteld, wanneer er actuele statistieken beschikbaar zijn, en het is mogelijk dat die korter uitvalt (zie ook Paragraaf 7.1).

5.2 DE UITGEBREIDE BEOORDELING – BELANGRIJKSTE ONDERDELEN

De ECB draagt zorg voor een uitgebreide beoordeling die grondig is en de belangrijkste risicofactoren omvat. De beoordeling omvat twee complementaire pijlers, met daarboven een centrale structuur bij de ECB.

- De eerste pijler is de **activakwaliteitsbeoordeling** (*asset quality review*, AQR), waarvoor de ECB de kwaliteit van de activa van een bank analyseert en zo de financiële risico's van de bank inzichtelijker maakt. De AQR is breed en veelomvattend. Zo wordt er gekeken naar krediet- en marktrisico's, balans- en niet in de balans opgenomen posities en risico's op de thuismarkt en daarbuiten. Alle vermogenscategorieën worden in de AQR meegenomen, inclusief slechte leningen, geherstructureerde leningen en staatsobligaties. De uitkomsten van de AQR worden gebaseerd op een kapitaal eis van 8% tier 1-kernkapitaal, zoals gedefinieerd in het CRD IV-pakket.
- De tweede pijler is een **stresstest** die in nauwe samenwerking met de EBA wordt gehouden. De ECB en de EBA hebben onlangs nadere informatie verschaft over de stresstest, de gehanteerde methodologie en de bijbehorende solvabiliteitsvereisten.
- Daarnaast zou de uitgebreide beoordeling ondersteund kunnen worden door een risicobeoordeling in de vorm van een controle/consistentiecheck van de uitkomsten van de twee belangrijkste pijlers. Daarvoor wordt dan gekeken naar de grootste risico's van de banken, waaronder liquiditeit, schulden en financiering. Zo'n kwantitatieve en kwalitatieve analyse wordt gebaseerd op informatie die zowel op het verleden als op de toekomst betrekking heeft en is bedoeld om het intrinsieke risicoprofiel van een bank,

⁷ <http://www.ecb.europa.eu>

haar positie ten opzichte van andere banken en haar kwetsbaarheid voor een aantal exogene factoren te bepalen.

5.3 DE UITGEBREIDE BEOORDELING – OPZET

Wil de uitgebreide beoordeling haar doel bereiken, dan moet ze centraal georganiseerd worden, zodat ze in alle deelnemende lidstaten grondig en consistent wordt uitgevoerd. De uitgebreide beoordeling is zo opgezet, dat men er verzekerd van kan zijn dat de gedegen methodologie consequent wordt toegepast, dat de governance doeltreffend is en dat de besluitvorming snel genoeg verloopt.

De centrale structuur voor de governance en uitvoering van de uitgebreide beoordeling bestaat uit drie verschillende lagen, aangevuld door analoge nationale structuren in elk van de achttien deelnemende lidstaten.

De uitgebreide beoordeling staat onder leiding van het CASC (*Comprehensive Assessment Steering Committee*, Stuurcomité uitgebreide beoordelingen), dat verslag uitbrengt aan de Raad van Toezicht.⁸ Het CASC wordt voorgezeten door de Voorzitter van de Raad van Toezicht en de Vicepresident van de ECB en bestaat uit vier vertegenwoordigers van de ECB en hooggeplaatste vertegenwoordigers van acht NBA's.

De algehele leiding over het project is in handen van de heer Jukka Vesala, tevens Directeur-Generaal van DG Microprudentieel Toezicht III. Als projectmanager van de uitgebreide beoordeling heeft Vesala de supervisie over de technische voorbereiding die door twee technische structuren wordt uitgevoerd, namelijk het Projectbureau (*Central Project Management Office*, CPMO) en het CAST-team (*Comprehensive Assessment Stress Test*). De projectmanager onderhoudt zowel de contacten tussen dit technische werk en de CASC als nauwe banden met de EBA en met niet-GTM-landen die eventueel bij de uitgebreide beoordeling betrokken zijn.

Het is de taak van het Projectbureau om de kwaliteitsborging te implementeren, methodologische normen te formuleren en de NBA's van inhoudelijk advies te voorzien teneinde de vergelijkbaarheid en consistentie te garanderen. Het Projectbureau bestaat uit medewerkers van de ECB, ondersteund door externe consultants. Het onderhoudt de contacten met en volgt het werk van de lokale nationale structuren, opdat de uitvoering volgens schema verloopt. Er zijn landenteams met ECB-medewerkers opgezet om op nationaal niveau de

⁸ Tot de officiële installatie van de Raad van Toezicht heeft het CASC verslag uitgebracht aan de High-level Groep Toezicht.

kwaliteitsborging te regelen, technische hulp te verlenen en ervoor te zorgen dat de uitgebreide beoordeling ook op dat niveau consequent wordt uitgevoerd.

Het CAST-team bestaat uit een vertegenwoordiger van de ECB, twee vertegenwoordigers van de EBA en twee vertegenwoordigers van de NBA. Het dient te zorgen voor een nauwe samenwerking met de EBA en voor de noodzakelijke onderlinge afstemming tussen de balansbeoordeling en de stresstest.

6 DE OPZET VAN DE TOEZICHTSFUNCTIE BIJ DE ECB

De ECB zet voor haar nieuwe toezichtfunctie vier nieuwe DG's en een Secretariaat op met in totaal zo'n 770 fte's.

- De DG's Microprudentieel Toezicht I en II houden zich bezig met **het directe dagelijkse toezicht op belangrijke banken**;
- Het DG Microprudentieel Toezicht III verzorgt **het indirecte toezicht** op de minder belangrijke banken;
- Het DG Microprudentieel Toezicht IV gaat over **horizontale** (d.w.z. algemene) en specialistische diensten en ondersteunt verder de andere DG's bij de uitoefening van hun functie.
- Een speciaal Secretariaat ondersteunt de Raad van Toezicht en de relevante substructuren.

Bij de werving en selectie voor het GTM worden de ECB-huidige regels en -procedures gevolgd. Die houden in dat medewerkers en managers doorgaans worden geselecteerd op grond van een vergelijkende procedure met behulp van selectiepanels. De werving en selectie voor het GTM heeft de vorm van een top-downprocedure. Dat wil zeggen dat de vacature voor het Voorzitterschap van de Raad van Toezicht het eerst gepubliceerd werd, direct gevolgd door de vacatures voor senior managers (eind september 2013), terwijl voor het merendeel van de middenkaderposities pas begin december 2013 geadverteerd werd. Er is voor deze benadering gekozen opdat de geselecteerde senior managers zitting konden nemen in het selectiepanel voor het middenkader, en het middenkader in de selectiepanels voor de medewerkers.

Tot nu toe is er het volgende bereikt: de Voorzitter van de Raad van Toezicht is medio december 2013 benoemd en heeft volledig deelgehad in de definitieve beslissingen, begin 2014, over de benoeming van de vier Directeuren-Generaal. Over de zes Adjunct-Directeur-Generaals

wordt naar verwachting in de loop van februari 2014 besloten. De werving van het merendeel van het middenkader loopt inmiddels (dit betreft zo'n honderd functies) en voor de werving van de meeste professionals is eind 2013 een campagne gestart. Alle resterende vacatures (ongeveer twintig middenmanagers en 280 professionals, allemaal bij de DG's Microprudentieel Toezicht III en IV) zullen naar verwachting eind februari gepubliceerd worden. Omdat de JST's moeten worden gevormd en de uitgebreide beoordeling moet worden gehouden, is bij de werving voorrang gegeven aan de DG's Microprudentieel Toezicht I en II.

De vier nieuwe DG's en het nieuwe Secretariaat worden tijdelijk gehuisvest in een huurpand in de buurt van de Eurotower. Als de ECB verhuist naar het nieuwe hoofdkantoor dat momenteel in de Frankfurtse wijk Ostend wordt gebouwd, verhuist het toezicht naar de Eurotower. Het nieuwe gebouw van de ECB is ontworpen voordat er sprake was van toezichtstaken en er is te weinig ruimte om ook de toezichtfunctie onder te brengen.

Ten behoeve van de nieuwe taken en bevoegdheden wordt er niet alleen extra personeel aangenomen, binnen de bestaande structuur worden er ook enkele nieuwe afdelingen opgezet, met in totaal zo'n 200 fte's. Er zijn nieuwe afdelingen in de DG's Juridische Zaken, Statistieken en Financiële Stabiliteit. (Die laatste heet inmiddels DG Macroprudentieel Beleid en Financiële Stabiliteit, in verband met de nieuwe functies uit hoofde van de GTM-Verordening.) Verder zijn er nieuwe onderafdelingen opgezet bij de DG's HR, Budget en Organisatie en Algemeen Beheer.

Overeenkomstig de GTM-Verordening produceert en publiceert de Raad van Bestuur van de ECB een *Gedragscode voor ECB-medewerkers en -managers die betrokken zijn bij het banktoezicht*. De ECB bestudeert momenteel een ontwerp-Gedragscode en zal te zijner tijd een voorstel indienen bij de Raad van Bestuur en de besluitvormende organen van de ECB.

7 DE VOORBEREIDINGEN VOOR ANDERE RELEVANTE TAAKGEBIEDEN

7.1 EEN INVENTARISATIE VAN HET BANKENSTELSEL IN HET EUROGEBIED

Zoals vermeld in Paragraaf 2.1 heeft werkstroom WS1 de opdracht gekregen het bankenstelsel van het eurogebied te inventariseren, om, in andere woorden, een overzicht te maken van alle onder toezicht staande instellingen die onder het GTM vallen, inclusief de interne structuur en opzet van alle bankconcerns in het eurogebied.

WS1 heeft verschillende soorten gegevens verzameld en verwerkt in analyses en rapporten die zijn gebruikt bij de beleidsdiscussies over diverse aspecten van de indeling van onder toezicht staande instellingen als belangrijk of minder belangrijk. Bij het verzamelen van gegevens en de analyses is vooral gekeken naar instellingen die mogelijk onder het GTM vallen. De gegevens over deze instellingen zijn op zo'n manier verzameld dat het mogelijk was het belang van deze instellingen in de zin van de criteria in de GTM-Verordening te beoordelen. De details over de methodologie die bij de beoordeling en bepaling van belangrijke banken is gehanteerd, wordt openbaar gemaakt in een aparte Paragraaf van de Kaderverordening. Aangezien de diverse criteria op het hoogste consolideringsniveau moeten worden beoordeeld, zijn behalve de omvang met name de structuur en opzet van onder toezicht staande concerns relevant voor het bepalen van hun belang.

De ECB heeft de door WS1 geproduceerde dataset als basis gebruikt voor haar selectie van instellingen die aan een uitgebreide beoordeling onderworpen worden (zie Paragraaf 5.1). Deze dataset zal ook de basis vormen voor het eerste overzicht van belangrijke instellingen dat wordt opgesteld voordat het GTM zijn toezichtstaken volledig op zich neemt.

7.2 HET KADER VOOR DE RAPPORTAGE VAN TOEZICHTGEGEVENS

Een andere werkstroom, WS4, is opgezet om:

- de beschikbaarheid van vergelijkbare informatie op het niveau van het eurogebied te inventariseren;
- te starten met de ontwikkeling van een rapportagekader voor het GTM-toezicht.

Daartoe zijn onder andere de EBA-modellen voor financiële verslaggeving (FINREP) en gemeenschappelijke verslaggeving (COREP) geïmplementeerd.

Er bleek weliswaar sprake van enige variatie tussen de diverse jurisdicties, maar de verwachting is dat met de invoering van de technische implementatiestandaarden van de EBA (*ITS, Implementing Technical Standards*) de vergelijkbaarheid verder zal verbeteren. Voor de voorbereidingsfase is echter besloten de omvang van de informatie die voor het toezicht nodig is, niet te beperken door volledige vergelijkbaarheid te eisen.

Het ontwerp van het toekomstige kader voor toezichtrapportage is ingegeven door de data die nodig zijn om een gecentraliseerd risicobeoordelingssysteem te voeren. Daarom worden de variabelen uit het rapportagekader gecategoriseerd op grond van de verschillende risicoprofielen van een bank. Ook wordt het systeem als flexibel beschouwd, omdat voortgang bij de

methodologieën voor de beoordeling van de diverse risicoprofielen steeds in het ontwerp van de datamodellen wordt meegenomen.

Voordat de GTM-Verordening werd vastgesteld, zijn in twee rondes gegevens verzameld. Daarbij zijn nooit direct gegevens bij banken opgevraagd. In plaats daarvan zijn de gegevens met behulp van bestaande nationale rapportagesystemen verzameld door de NBA's. Er is een vrij grote hoeveelheid gegevens verzameld, wat nuttig was bij de precisering van het ontwerp voor het gecentraliseerde RAS.

Toen de GTM-Verordening eenmaal was goedgekeurd, hebben de ECB en de NBA's afspraken gemaakt over specifiek te verzamelen gegevens, waaronder informatie die van belang is voor het gecentraliseerde RAS en die ook is toegesneden op deze risicoprofielen (bv. liquiditeits- en renterisico's). Gegevens die niet gemakkelijk via de NBA's te krijgen waren, zijn direct bij de banken opgevraagd. Er is uitgebreide voorlichting gegeven en er zijn helpdesks en documenten met veelgestelde vragen beschikbaar: de NBA's kunnen daarvoor terecht bij de ECB, de banken bij de NBA's. Bij het verzamelen van de gegevens wordt zo veel mogelijk geprobeerd de aanvragen goed te coördineren en dubbele aanvragen te voorkomen.

Om haar toezichtstaken op zich te kunnen nemen, dient de ECB tijdig te kunnen beschikken over statistische datasets. De ECB werkt daarom aan verbetering van de datasets die specifiek voor het GTM worden gebruikt.

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het gegevenssysteem dat nodig is voor de ontvangst van toezichtgegevens over de banken bij de ECB en voor hun opslag, verwerking (inclusief validatie en consistentiecontrole), geheimhouding en verspreiding. Dit gegevenssysteem kent twee hoofdonderdelen:

- gegevens gebaseerd op de technische implementatiestandaarden voor toezichtverslaggeving, die in juli 2013 door de EBA zijn gepubliceerd;
- andere, reguliere toezichtgegevens die niet door de EBA zijn geharmoniseerd.

Het gegevenssysteem wordt naar verwachting gefaseerd ingevoerd: de eerste fase moet juli 2014 zijn afgerond. Het wordt gekoppeld aan de RIAD-database (*Register of Institutions and Affiliates Database*), die organisatorische en belangrijke bedrijfsinformatie over de banken en de opzet van bankconcerns (referentiegegevens dus) moet gaan bevatten. In het systeem zal ook plaats zijn voor gegevens over banken, zowel over individuele banken als bankconcerns (geconsolideerde gegevens).

7.3 HET KADER TOEZICHTVERGOEDINGEN

Overeenkomstig de GTM-Verordening brengt de ECB jaarlijks een vergoeding in rekening bij in deelnemende lidstaten gevestigde kredietinstellingen en bij in een deelnemende lidstaat gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen die in een niet-deelnemende lidstaat zijn gevestigd. Deze vergoedingen dienen de kosten die de ECB maakt in verband met haar toezichthoudende taken, te dekken maar niet te overschrijden. De vergoedingen worden op het hoogste consolidatieniveau binnen deelnemende lidstaten vastgesteld en berusten op objectieve criteria voor belang en risicoprofiel (inclusief risicogewogen activa) van de betrokken kredietinstelling.

Bij de werkzaamheden rondom de vergoedingen ging het tot nu toe vooral om:

- **het ontwerp van het mechanisme om de vergoeding te berekenen:** de ECB heeft in 2013 de verschillende vergoedingstelsels en werkwijzen bestudeerd die in Europa en daarbuiten, met name in de Verenigde Staten, worden gebruikt teneinde ‘best practices’ in kaart te brengen;
- **het opstellen van een ECB-Verordening inzake vergoedingen:** deze bevat de modaliteiten en criteria om de hoogte van de jaarlijkse toezichtvergoedingen vast te stellen (inclusief details over de methodologieën), alsmede de wijze van factureren.

De volgende stappen zijn: de voorstellen voor de ECB-vergoedingenmethodologie afronden en het ontwerp van de ECB-Verordening inzake toezichtvergoedingen publiceren ten behoeve van een openbare raadpleging (wordt momenteel in de eerste helft van 2014 verwacht).

7.4 DE IT-INFRASTRUCTUUR

De opbouw van nieuwe bedrijfsprocessen en -activiteiten voor het GTM wordt ondersteund door vier IT-werkstromen:

- **Gemeenschappelijke IT-diensten** – In de tijdelijke behuizing van de GTM-medewerkers zijn nieuwe werkplekken ingericht. Daarop moeten november 2014 in totaal 1100 nieuwe werkplekken gevolgd zijn. De NBA's hebben toegang tot GTM-applicaties via CoreNet, de netwerkinfrastructuur die momenteel al door de NCB's wordt gebruikt (m.u.v. de NBA's van Duitsland en Letland, waarvoor misschien een andere oplossing nodig is). Mogelijkheden om ondertekende en versleutelde berichten uit te wisselen worden momenteel onderzocht.

- *Samenwerking, werkstromen en informatiebeheer* – Men is bezig een openbare informatielijn voor vragen over het GTM op te zetten (zie Paragraaf 7.6). Verder loopt er een project voor IT-werkstromen (e-Contact).
- *ERP (Enterprise resource planning)* – Wat de GTM-begroting, de organisatiestructuur en met de rapportages samenhangende veranderingen betreft: de operationele eisen die daaraan gesteld moeten worden en de mogelijke oplossingen zijn met vertegenwoordigers van de organisatie-eenheden in kaart gebracht en worden momenteel geanalyseerd. De ECB heeft voor de kostprijscalculatie, facturering, incasso en afstemming (zie Paragraaf 7.3) de SAP-modules “Public Sector Collection and Disbursement” en “Tax and Revenue Management” als mogelijke oplossingen aangewezen. Er wordt momenteel gewerkt aan de ontwikkeling van een prototype dat te zijner tijd door vertegenwoordigers van de organisatie-eenheden zal worden beoordeeld.
- *Verzameling, kwaliteitsbeheer en analyse van gegevens* – Het SUBA-project (*Supervisory Banking Data System*) loopt inmiddels en de operationele en technische analyse ervoor is afgerond. In december is men begonnen met het maken van een prototype om de verzameling en beoordeling van toezichtgerelateerde bestanden op grond van de nieuwe datastandaarden (ITS en XBRL) in een vroege fase (d.w.z. het eerste kwartaal van 2014) te faciliteren. Er is een analyse gemaakt van de operationele eisen die aan het in kaart brengen en presenteren van de belangrijke banken in het RIAD-systeem moeten worden gesteld en er is een oplossing gevonden. Verder zijn er workshops met ESCB-gebruikers georganiseerd om operationele eisen voor het RAS te verzamelen en te analyseren. Om de besluitvorming en communicatie over GTM-onderwerpen te vergemakkelijken, vergadert het Automatiseringscomité van het Eurosysteem/ESCB inmiddels ook in GTM-samenstelling.

7.5 INFORMATIEBEHEER

Om synergie te creëren heeft de ECB besloten haar bestaande beleid, werkwijzen en instrumenten voor informatiebeheer⁹ (d.w.z. het document- en bestandsbeheersysteem DARWIN) te hergebruiken en aan te passen voor het GTM – de functiescheiding tussen het monetairbeleidsmandaat en de nieuwe toezichtsfunctie daarbij ten volle respecterend. Deze

⁹ Onder informatie wordt verstaan alle informatie – in welke vorm of via welk medium dan ook – die verband houdt met beleid, taken, activiteiten of besluiten van de ECB (daaronder begrepen de taken en activiteiten die krachtens de Statuten van het ESCB en van de ECB worden verricht) en die afkomstig of in het bezit is van de ECB.

hebben namelijk in andere omgevingen (commissies van de ECB, het ESRB en het ESCB) bewezen aan dit soort eisen te voldoen.

De afgelopen maanden heeft de ECB ervoor gezorgd dat de NBA's veilig toegang tot DARWIN hebben en heeft zij werkplekken ingericht voor de werkzaamheden in verband met de voorbereidende fase, de besluitvormingsorganen van het GTM, de uitgebreide beoordeling en de ESCB-Comités die in GTM-samenstelling vergaderen. Elke werkplek heeft een beveiligd portaal dat informatie gemakkelijk toegankelijk maakt en geavanceerde terugzoek- en samenwerkingsfuncties biedt.

Verder werkt de ECB aan de ontwikkeling van informatiebeheeroplossingen die het toezichtproces in de toekomst moeten gaan ondersteunen. Het is de bedoeling werkplekken te creëren waarin toezichthouders van de ECB en van alle NBA's gemakkelijk en volgens de hoogste normen voor informatiebeveiliging informatie kunnen uitwisselen over prudentieel toezicht en onderzoeken naar kredietinstellingen. Voor dat project worden onder andere de JST's via een gebruikersinterface verbonden. Deze interface biedt een unieke ingang tot de informatieomgeving van het GTM en verschaft de JST's tevens een toolkit voor de analyse en rapportage van de volledige risicobeoordeling van onder toezicht staande instellingen en de bijbehorende vermogens- en liquiditeitscijfers.

7.6 DE COMMUNICATIE

Bij het DG Communicatie en Talendiensten van de ECB is een speciaal projectteam opgezet dat de externe communicatie van het GTM coördineert. Het GTM gaat gebruikmaken van bestaande synergieën binnen het DG en krijgt speciale woordvoerders voor het toezicht, plus medewerkers die vertalingen coördineren, alsmede de editing van Engelse teksten, protocollaire zaken en publieksdiensten, de interne communicatie, vragen van burgers, multimedia en mediamonitoring. Op dit moment worden de hoofdpunten van het communicatiebeleid geformuleerd met hulp van het ECCO (Comité voor Communicatie van het Eurosysteem/ESCB). Hiervoor is een nieuw GTM-model ontwikkeld met onder andere senior communicatiedeskundigen van de bevoegde autoriteiten.

Het belangrijkste communicatiemiddel over het GTM wordt de website. Op de dag dat het Europees Parlement over de GTM-Verordening stemde, ging op de website van de ECB een nieuw onderdeel, "Banktoezicht", van start. Dit tijdelijke onderdeel van de site wordt geleidelijk uitgebreid en verbeterd met informatie van en over het GTM.

Tegelijkertijd wordt er een eigen website voor het GTM ontwikkeld die in november 2014, als het GTM volledig operationeel wordt, van start moet gaan. De basiseisen waaraan de communicatie met betrekking tot het GTM moet voldoen – naast de aspecten die worden behandeld in het Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement en de ECB – worden momenteel in kaart gebracht en geanalyseerd en zullen het uitgangspunt vormen voor de opzet en inhoud van de nieuwe website.

Hoewel er een duidelijke functiescheiding moet komen tussen het monetairbeleidsmandaat van de ECB en de nieuwe toezichtsfunctie, wordt de informatie over het GTM beschikbaar gesteld op zowel de hoofdwebsite van de ECB als de afzonderlijke GTM-website.

De verwachting is dat de nieuwe toezichthoudende taken van de ECB voor het publiek aanleiding zullen vormen voor aanzienlijk meer vragen aan de ECB over daarmee samenhangende onderwerpen. Naar aanleiding van een onderzoek naar de omgang met publieksvragen over toezicht en een haalbaarheidsstudie wil de ECB haar publieksvragenfunctie uitbreiden, zowel qua omvang als qua mogelijkheden.

8 VERANTWOORDING

Het verantwoordingskader is essentieel voor de transparantie, legitimiteit en onafhankelijkheid van toezichtsbesluiten en stelt het GTM tegelijkertijd in staat zijn toezichtstaken doeltreffend en doelmatig te vervullen. In de GTM-Verordening wordt een substantieel en robuust verantwoordingskader uiteengezet.

Over de toepassing van de GTM-Verordening is de ECB verantwoording schuldig aan het Europees Parlement en de EU-Raad en/of, in voorkomend geval, de Eurogroep in aanwezigheid van vertegenwoordigers van deelnemende lidstaten die geen deel uitmaken van het eurogebied. Om die plicht vorm te geven, voorziet de GTM-Verordening in diverse verantwoordingsmethoden en rapporteert het GTM niet alleen aan deze twee instellingen maar ook aan de Europese Commissie en de nationale parlementen. De GTM-Verordening voorziet tevens in duidelijke procedures voor de benoeming van de Voorzitter en Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht.

8.1 VERANTWOORDING AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE EU-RAAD

Op 12 september 2013 hebben het Europees Parlement en de ECB een verklaring ondertekend waarin de twee instellingen zich verplichten een officieel **Interinstitutioneel Akkoord** te

sluiten over de praktische aspecten van de democratische verantwoording van en het democratisch toezicht op de taken die in het kader van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme aan de ECB zijn opgedragen; met andere woorden: duidelijk te maken hoe de toepasselijke bepalingen over verantwoording in de GTM-Verordening in de praktijk moeten worden ingevuld. Bij die gelegenheid verklaarden de Voorzitter van het Europees Parlement en de President van de ECB ook van plan te zijn snel voortgang te boeken met de selectieprocedure voor de benoeming van de Voorzitter van de Raad van Toezicht.

De GTM-Verordening is op 3 november 2013 van kracht geworden en het **Interinstitutioneel Akkoord** op 7 november 2013. Hoewel de GTM-Verordening daar niet uitdrukkelijk in voorziet, hebben de EU-Raad en de ECB ook een **Memorandum van Overeenstemming** getekend waarin de bepalingen van de GTM-Verordeningen over de samenwerking tussen de twee instellingen met betrekking tot het GTM nader worden uitgewerkt. Dit Memorandum is op 12 december 2013 van kracht geworden.

Eén belangrijke manier waarop verantwoording wordt afgelegd, zijn de vaste hoorzittingen en ad-hoc gedachtewisselingen met de Voorzitter van de Raad van Toezicht bij zowel ECON als de Eurogroep. De publicatie van dit kwartaalverslag valt samen met de eerste hoorzitting bij ECON. Deze is gepland voor 4 februari 2014. In het Interinstitutioneel Akkoord zijn ook de parameters vastgesteld voor de deelname van het GTM aan Parlementaire onderzoeken en voor vertrouwelijk, mondeling overleg met de Voorzitter van de Raad van Toezicht. De geheimhouding hieromtrent wordt op passende wijze gewaarborgd door alle deelnemers een geheimhoudingsverklaring te laten tekenen. ECON ontvangt een verslag van de vergaderingen van de Raad van Toezicht alsmede niet-vertrouwelijke informatie nadat de afwikkelingsprocedure van een kredietinstelling is afgerond. Rechtshandelingen van de ECB die betrekking hebben op toezichtstaken waarvoor een openbare raadpleging geldt, worden van tevoren aan het Parlement voorgelegd.

Wat andere specifieke wijzen van verantwoording en rapportage betreft: in de overgangperiode worden kwartaalverslagen aangeboden aan het Europees Parlement, de EU-Raad en de Europese Commissie en een jaarverslag aan het Europees Parlement, de EU-Raad, de Europese Commissie en de Eurogroep. Het jaarverslag wordt tevens toegestuurd aan de nationale parlementen van deelnemende lidstaten, die vragen kunnen stellen en opmerkingen maken. De inhoudelijk belangrijkste punten van de kwartaal- en jaarverslagen zijn in grote lijnen al beschreven in het Interinstitutioneel Akkoord en het Memorandum van Overeenstemming.

In overeenstemming met de grote rol die de GTM-Verordening bij de verantwoording toekent aan de Voorzitter van de Raad van Toezicht, presenteert de Voorzitter het jaarverslag aan

ECON en de Eurogroep in aanwezigheid van vertegenwoordigers van deelnemende landen die geen deel uitmaken van het eurogebied. Het eerste jaarverslag verschijnt naar verwachting eind 2014 en wordt conform de afspraken uit het Interinstitutioneel Akkoord op de website van de ECB gepubliceerd. Europarlementariërs en leden van de EU-Raad kunnen de Voorzitter van de Raad van Toezicht mondelinge en schriftelijke vragen stellen. De schriftelijke vragen en de antwoorden daarop worden gepubliceerd op de websites van het Europees Parlement en de ECB. Ook het publiek wordt de gelegenheid geboden commentaar te geven en vragen te stellen over deze en andere GTM-kwesties. Deze worden samengevat in een reeks veelgestelde vragen (zie ook Paragraaf 7.6).

Enkele toepasselijke bepalingen van de GTM-Verordening zijn al uitgevoerd op het moment dat dit eerste kwartaalverslag van het GTM wordt aangeboden, met name de open selectieprocedure voor de Voorzitter van de Raad van Toezicht. Dankzij de uitstekende samenwerking tussen het Europees Parlement, de EU-Raad en de ECB werden de stappen die in de GTM-Verordening zijn voorzien en in het Interinstitutioneel Akkoord en het Memorandum van Overeenstemming zijn uitgewerkt, met een gevoel van urgentie doorlopen, wat ertoe heeft geleid dat de Voorzitter, mevrouw Nouy, op 16 december 2013 door de EU-Raad kon worden benoemd. Op grond van de voordracht van de Raad van Bestuur van 22 januari 2014 om mevrouw Sabine Lautenschläger te benoemen tot Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht, verschijnt mevrouw Lautenschläger op 3 februari 2014 voor de Commissie Economische en Monetaire Zaken van het Europees Parlement (ECON) voor een hoorzitting en een stemming over haar kandidatuur voor deze functie. Het maakte deel uit van de open selectieprocedure die heeft geleid tot de voordracht van de Voorzitterskandidaat door de Raad van Bestuur, om het Europees Parlement en de EU-Raad het concept van de vacature en een lijst van geselecteerde kandidaten voor de functie toe te sturen. ECON heeft ook een openbare hoorzitting met en stemming over de voorgedragen kandidaat voor het Voorzitterschap gehouden.

Bij ontstentenis van een Voorzitter van de Raad van Toezicht hebben de Europarlementariërs hun vragen over de voorbereidingen van het GTM aan de President van de ECB gericht. Deze vragen zijn beantwoord en op de websites van het Europees Parlement en de ECB geplaatst. Bovendien heeft de Voorzitter van de Raad van Toezicht sinds haar benoeming op 16 december 2013 nog meer vragen beantwoord. Zoals afgesproken in het Interinstitutioneel Akkoord heeft het Parlement op 4 februari 2014, voorafgaand aan de openbare raadpleging die op 7 februari van start gaat, de ontwerp-Kaderverordening ontvangen, een van de voornaamste onderdelen van het voorbereidende werk voor het GTM.

9 VERVOLGSTAPPEN EN TOEKOMSTIGE UITDAGINGEN

Een van de belangrijkste uitdagingen die de ECB het hoofd moet bieden, is de aard en reikwijdte van de nieuwe taken, die ongekend zijn. Daar komt bij dat het GTM in zeer weinig tijd opgezet moet worden, veel minder tijd dan er beschikbaar was voor het opzetten van de ECB en het gemeenschappelijk monetair beleid. Een andere moeilijkheid vormen de veranderingen in het tijdschema. De datum waarop de ECB haar nieuwe toezichtstaken op zich moet nemen, is geleidelijk van maart naar november 2014 verschoven, waardoor alle tijdschema's voortdurend moesten worden aangepast (met gevolgen voor bijvoorbeeld de besluitvormingsprocessen, toezichtskalender, logistieke voorbereidingen en de werving voor en vorming van de JST's).

Vóór het verschijnen van het volgende kwartaalverslag, dat in mei 2014 moet uitkomen, moet de ECB met name de volgende drie uitdagingen aangaan.

- In verband met de werving van het merendeel van de GTM-medewerkers en de oprichting van de JST's (die verantwoordelijk zijn voor het dagelijks toezicht op de ongeveer honderddertig belangrijke banken) moet de ECB de omstandigheden scheppen waarin de medewerkers in het "centrum" vruchtbaar kunnen samenwerken met de mensen bij de NBA's. Het GTM werkt met hoog opgeleide mensen die naar hetzelfde doel toewerken maar bij verschillende instellingen in dienst en in verschillende steden gevestigd kunnen zijn. Voor het GTM is goed management daarom cruciaal.
- Het is van groot belang dat de Raad van Toezicht vanaf het allereerste begin zo effectief mogelijk opereert. In de tijd totdat de ECB haar taken op zich neemt, moeten er enkele fundamentele beslissingen worden genomen, die niet alleen bepalend zijn voor het algehele functioneren van het GTM, maar ook voor de verdere ontwikkeling en ijking van binnen het gehele GTM gehanteerde methodologieën voor toezicht en risicobeheer. Die zijn nodig opdat de ECB al in 2014 besluiten kan nemen over kapitaal en liquiditeit. Dit is tevens van belang voor de uitgebreide beoordeling, waarover onlangs nadere bijzonderheden bekendgemaakt zijn.
- De weg voortzettend die met dit eerste kwartaalverslag is ingeslagen, streeft de ECB ernaar te voldoen aan de legitieme verwachtingen ten aanzien van verantwoording en transparantie die door het Interinstitutioneel Akkoord en het Memorandum van Overeenstemming zijn gewekt. De ECB hecht er groot belang aan haar verantwoordelijkheden conform deze afspraken uit te oefenen.